

FTEA21:3 Språkfilosofi

Föreläsning I

Martin Jönsson

mening subst. -en -ar

- Vad är **meningen** med livet?
≈ Vad är syftet med livet?
- Det var inte **meningen** att slå sönder koppen.
≈ Det var inte min avsikt att slå sönder koppen.
- Enligt min **mening** borde man titta på elevernas behov, inte deras betyg.
≈ Jag tycker att man borde titta på elevernas behov, inte deras betyg.
- En **mening** innehåller vanligen fler än ett ord.
≈ En sats innehåller vanligen fler än ett ord.
- 'galt' och 'gris av hankön' har samma **mening**.
≈ ?

mena verb. -*menade* -*menat* pres. -*menar*

- Jag **menade** inte att ta sönder koppen!
≈ Det var inte min avsikt att ta sönder koppen!
- Jag har länge **menat** att orange är den fulaste färgen.
≈ Jag har länge tyckt att orange är den fulaste färgen.
- Vad **menade** Carl Bildt med det där uttalandet?
≈ ?
- Jag **menar** att jag kan överrösta vad som helst.
≈ ?

betydelse subst. -n -r

- Hennes teori har haft stor **betydelse** för hur vi ser på kunskap idag.
 $\approx$ Hennes teori har haft stort inflytande på hur vi ser på kunskap idag.
- Vad har det för **betydelse** att jag aldrig kan komma tillbaka?
 $\approx$ Vad har det för (relevanta) konsekvenser att jag aldrig kan komma tillbaka?
- 'galt' och 'gris av hankön' har samma **betydelse**.
 $\approx$?

betyda verb. -*betydde* -*betytt* pres. -*betyder*

- Hennes texter har **betytt** mycket för hur jag tänker om kunskap.
≈ Hennes texter har påverkat hur jag tänker om kunskap mycket.
- Har vår tid tillsammans inte **betytt** någonting för dig?
≈ Har du inte värdesatt vår tid tillsammans alls?
- 'galt' och 'gris av hankön' **betyder** samma sak.
≈ ?
- 'galt' **betyder** 'gris av hankön'.
≈ ?
- 'I can speak louder than anything' **betyder** 'Jag kan överrösta vad som helst'.
≈ ?

Några Observationer

- Framförallt två sorters konstruktioner motsätter sig enkel analys.
 - 1) x **menar** att y . - Jag **menar** att jag kan överrösta vad som helst.
 - 2) z **betyder** w . - 'galt' **betyder** 'gris av hankön'.
- I den första sortens konstruktioner är x alltid en person.
- I den andra sortens konstruktioner är z *typiskt sett* en uttryckstyp (t.ex. ett ord eller en sats).
- De två konstruktionerna är inte synonyma.
- Grice (1957; 1967, föreläsning 6) ger en analys av den första konstruktionen i termer av propositionella attityder och analyserar sedan den andra konstruktionen i termer av den första.

Grice två analyser

Givet en talare T , en lyssnare L och en proposition p ,

- i) T menar (genom att yttra x) att p omm
 - 1) T har för avsikt att få en lyssnare L att tro att p .
 - 2) T har för avsikt att L skall förstå att 1).
 - 3) T har för avsikt att L skall börja tro att p delvis på basis av att L förstår 1).

Givet en sats s , en proposition p och en grupp talare G (OBS: Skiss),

- ii) s betyder att p relativt G omm
 - 1) Talare i G har en tendens att yttra s för att talarmena att p .
 - 2) Tendenserna bibehålls i G endast om de antas vara utbredda i G .
 - 3) Tendenserna är antingen manifesterade i talaresh yttranden eller kompositionellt bestämda av sådana tendenser.

Talarmening

Givet en talare T , en lyssnare L och en proposition p ,

- i) T menar (genom att yttra x) att p omm
 - 1) T har för avsikt att få en lyssnare L att tro att p .
 - 2) T har för avsikt att L skall förstå att 1).
 - 3) T har för avsikt att L skall börja tro att p delvis på basis av att L förstår 1).

Talarmening: Formaliserad

För att tydligare se strukturen på Grice analys kan den formaliseras. Detta kan rimligen göras med hjälp av tre stycken predikat (Kemmerling 2013):

- i) $A_x(y)$ En person x har för avsikt att orsaka att y
- ii) $B_x(p)$ En person x tror att p
- iii) $S_x(y, p)$ För en person x är att y ett skäl att tro att p

i) T talarmerar att p omm

- 1) $A_T(B_L(p)).$
- 2) $A_T(B_L(A_T(B_L(p)))).$
- 3) $A_T(S_L[\underline{A_T(B_L(p))}, \underline{p}]).$

Språklig mening

Förutsatt en sats s , en proposition p och relativt en grupp talare G så analyserar Grice 'betyder' på följande sätt (OBS: SKISS):

ii) s betyder att p relativt G omm

- 1) Talare i G har en tendens att yttra s för att talarerna att p .
- 2) Talare i G bibehåller endast de här tendenserna om de tror att många av de andra talarna i G har dem.
- 3) Tendenserna är antingen manifesterade i talares yttranden eller kompositionellt bestämda av sådana tendenser.

Kompositionalitet

- (K) Meningen hos ett komplext uttryck bestäms av meningen hos det uttryckets delar och uttryckets sammansättningsätt.
- (K) är nästan universellt accepterad.
 - Ett specialfall av (K) finns explicit i Freges 'Om Mening och Referens' men den förutsätts genom nästan hela filosofihistorien, t.ex. i de antika stoikernas Elektraparadox.
 - Starkaste skälet att tro på (K) är antagandet att den kan förklara hur talare kan förstå uttryck de aldrig tidigare hört (men vars delar är bekanta för dem).
 - (K) är förenlig med existensen av idiomatiska uttryck om dessa, strikt talat, inte är komplexa.
 - (K) tolkas vanligen som att den inbegriper en supervenienstes: Om två komplexa uttryck har delar med samma meningar och är sammansatta på samma sätt så måste de också ha samma mening. (K) fungerar således utmärkt som premiss i t.ex. Modus Ponens eller Modus Tollens.